

keligt indirekte fremgangsmåde. Selve landsbynavnet »Vorstrup« er konstrueret, men man går tydeligvis ud fra en bestemt lokalitet. De ovennævnte lokale kilder, som jo overvejende er officielle, giver en række oplysninger om de materielle forhold; virkelig udfyldte billedet af de svundne generationers liv og virke kan de imidlertid ikke. Forfatterne inddrager så kilder fra andre egne af landet til at besvare de relevante spørgsmål, men viger siden tilbage for helt ud at acceptere svarene. Det billede af fortidens virkelighed, læseren med føje venter sig ud fra forfatterens målsætning, er da tegnet med bevidst udtværede streger. Man kunne her forlange et klart standpunkt: i mangel af konkret viden antager vi, at dette spørgsmål har forholdt sig ligesom dér og dér d. v. s. på den og den måde. Opstillede man således en syntetisk landsby efter bedste skøn, var meget nået i anskuelighed. Tør man ikke det, må man nok indskrænke sig til at arbejde med det konkrete givne. Selve Vorstrupideen er dybt set hverken fugl eller fisk.

Trods dette gustne overlæg, må det erkendes, at »Slægtens Spor« er ikke så lidt af en bedrift. En rigdom af billeder og perspektiver åbnes for læseren ved kontakten med de valgte kildestykker. Navnlig skildringen af perioden 1650–1800 er mættet med vægtig, velserveret stof om befolkningsforhold, landbrugsproblemer og meget mere. De foregående afsnit er luftigere, i de senere dyrkes det mægtige materiale, som er for hånden, nok for ekstensivt – især kunne revolutionen i samfundsstruktur, produktionsformer og livsvaner mellem 1870 og 1920 magelig fortjene en ganske anderledes detaljeret beskrivelse. Men selv her er der læseværdigt stof. Oplagte skævheder i vurderingerne møder man så godt som ikke. – Dog kan det undre, at Christian VI' tid generelt betegnes som økonomiske fremskridtsår, og i hvert fald kan det vel diskuteres, om slutningen af 1800-tallet ma-

terielt var en dårligere tid for husmænd og landarbejdere end de foregående menneskealdre. Fraset enkelte tilløb til gratis filosoferen og de nævnte vanskeligheder med sammenhængen må også fremstillingens form prises; den er knap, utvungen og afvekslende. Illustrationerne er mange og i det hele velvalgte, skønt vi måske har set et par af dem lidt for ofte.

Niels Thomsen.

Harald IIsøe: Udlændinges rejser i Danmark indtil år 1700. En bibliografisk fortegnelse. (Rosenkilde og Bagger, 1963). LIV + 125 s.

Til professor Astrid Friis' 70-årsdag udgav Historisk Institut ved Københavns Universitet denne på en gang nyttige og smukke bog. Bogen bringer først en dygtigt udarbejdet indledning, der kort opridser rejsebeskrivelsernes karakter fra ca. 870 til 1700 og giver en udmærket karakteristik af de vekslende rejsevilkår ned gennem århundrederne. Sluttelig redegøres for bibliografiens opbygning. Den omfatter fra alle sprogområder selv de korteste skildringer af Danmark eller dele af landet, når blot forfatteren selv har været i Danmark – at der ikke er med »almindelige beskrivelser af landet som Robert Molesworth's »An Account of Denmark as It was in the Year 1692«, politiske relationer (f. eks. Bentivoglios) ...« kan vel nok i nogle tilfælde være en noget hårdhændet afgrænsning. Bibliografiens 107 numre er alle forsynede med meget fyldige bibliografiske oplysninger; endvidere har udgiveren kort karakteriseret deres indhold. Det er en bog, historieforskningen vil drage nytte af; men det er også en bog, der kan anbefales den alment historieinteresserede som vejviser i et fængslende litteraturområde.

Vagn Dybdahl.